

ONTWAKING

AAN DE KIEZERS

Al ligt de waarheid in het graf
Wat haar drukt, 't moet er af.

Wij willen wat is recht
En zullen winnen wat wij willen.

Ontwaking.

Meer dan twintig jaren gaan wij gebukt onder het juk der priesterpartij. Meer dan twintig jaren duurt het werk van schoolvernieling, van geestesverstomping en van klerikale willekeur.

Langs den eenen kant, overmoed onzer meesters, langs den anderen kant, zoogezegde onverschilligheid der liberalen.

Doch zie die toestand, welke zich scheen te vereeuwigen, ondergaat langzamerhand eene merkwaardige verandering: er komt leven in het vrijzinnige kamp, de onverschilligheid maakt plaats voor belangstelling, de ontmoediging is geweken, hoop vervult de harten.

Waarom die heropbeuring toe te schrijven? Hoe komt het dat op alle punten des lands teekens van ongeduld zich vertoonen om de dompersklik met de kiezing van Mei aanstaande zegepralend te bestrijden?

Eenvoudig omdat die ontmoediging slechts voorbijgaande was. En inderdaad kon het anders? De liberalen buigen wel het hoofd voor de beslissende stem van het kiezerskorps; zij nemen de uitspraak van het volk aan; doch dan moet die beslissing, die uitspraak onvervalscht, waar, rechtzinnig zijn. Wie zou durven beweren dat met het huidig kiesstelsel zulks het geval is? Daarom zien zij fier hunne tegenstrevers in het gezicht, daarom zullen zij nooit den strijd opgeven zoolang

rechtvaardigheid en waarheid niet hebben gezegepraald. En wat meer is, waarop steunen degenen, die beweren dat de liberalen slapen, dat ze zelfs dood zijn? Weten zij dan niet, dat een mensch terneergeslagen kan worden, dat zelfs eene partij ten gronde kan gaan, maar dat de gedachte, de vrije gedachte onsterfelijk is; en dat zoolang de vrije gedachte zal bestaan, 't is te zeggen immer, dat er ook vrijzinnigen zullen zijn? Wat zien we rondom ons gebeuren? Frankrijk jaagt oproerige nonnen en paters weg, en scheidt zich van de Kerk. Engeland vertrouwt zijn bestuur aan de liberalen, die met eene overgroote meerderheid gekozen worden. In Holland moeten de klerikalen het onderspit delven; tot zelfs Spanje, het katholieke Spanje heeft een liberaal bewind. In Engeland behalen de liberalen eene ongehoorde meerderheid en zou in België nog langer het licht onder den dompershoorn verborgen blijven, zou het vrije onderzoek in zijne werking nog langer belemmerd worden door de vernietiging van het wetenschappelijk onderricht, door het instellen van een bekrompen dogmatiek onderwijs?

De vrije gedachte, de rede gesteund op onwrikbare grondbeginselen verheft zich als de zon aan den gezichteinder van den politieken hemel; zij verspreidt helder licht in de geesten en verkwikkende warmte in de gemoederen, en machtiger en glansrijker dan welkdanige stoffelijke pracht, begroet zij de ontwaking der begeesterde liberalen!

AANBEVOLEN

Op Maandag 19 Februari a. s. in den Schouwburg El-Bardo: HET VIJFDE GEBOD, politiek drama.

Op Vrijdag 23 Februari a. s. in den Nederlandschen Schouwburg: TORTELDUIFJES en de KILOMETERVRETER.

Liberalen, op post!

Wat is Clericalism

Het clericalism is op politiek gebied de weerschijs van eene godsdienstleer, met name de Roomsche katholieke.

Elke godsdienst heeft zijn priesterschap, en het clericalism vindt men het ergst in katholieke landen.

Daar, waar de menschen de hervormde leer zijn toegedaan, daar hebben de priesters zeker politieke zienswijze, en mengen zich soms ook in de politieke bewegingen.

Maar zij spreken daar altoos in hunnen naam; zij vormen geene atzonderlijke welingerichte partij, onder het opperbestuur der geestelijkheid.

Het clericalism bestaat niet zonder katholieke godsdienst, zijne zending, zijne reden van bestaan, zijn programma bestaan alleen in het versterken van van de macht der katholieke kerk, het vergrooten van hunnen invloed door alle middelen van de werktuigen der openbare macht om die te beheerschen.

Het clericalisme blijft ondanks alles en overal, in alle landen en in alle tijden hetzelfde.

Waar de kerk meesteres is, strijdt zij voor het behoud van hare voorrechten.

Wie zich aan de kerk niet onderwerpen wil, wie niet wil buigen voor de geestelijkheid; wie zich niet in de handen der priesterpartij laat gebruiken als EEN LEVEND LIJK, en durft verschillen van meening met de leiders wordt aandachtig gemaakt op het ontzag voor de godsdienstige eenheid, waarvoor alle verdeeldheden moeten wijken.

En wie dan nog weerspanning durft wezen wordt uitgeschieden voor liberaal, of beter nog als ketter.

Welnu tot zoo'n leger willen wij niet behooren; wij nemen goed aan dat elkeen vrij moet zijn in zijne opinie, en eerbiedigen ook eenieders gevoelen, maar om totaal afstand te doen van onze eigenwaarde als mensch, neen daarvoor bedanken wij de clerikalen; wij houden het liever met de ketters en de liberalen.

En dat de meerderheid der bevolking er ook zoo over denkt, dit zullen de clericalen binnen weinige maanden ondervinden.

Wat er dient gedaan te worden

Dat de toestand der werkende klas verbeteringen vereischt is eene waarheid die door niemand geloofchend wordt.

Gelukkig is de tijd voorbij dat de vertegenwoordiging der cynkiesers zich om de klachten van het volk niet bekommerde, en dat het volk, door wanhoop gedreven soms tot buitensporigheden zijnen toevlucht nam.

Voortaan is iedere werkman gewapend met zijn stembriefje, en al bestaat nog het onrecht dat de eene mensch 2, 3 en 4 stemmen heeft en de werkman maar ééne stem, een onrecht dat ook moet verdwijnen, toch zal de werkende klas zijne rechten weten te veroveren.

Elke hervorming gebeurt langzaam en trapsgewijze, en de hervormingen derwijze betracht zijn ook de duurzaamste; daarom is het verkeerd te denken dat men alles in eens kan veranderen.

Even als een zieke die men kan

genezen, door op zekere oogeblikken eene hoeveelheid geneesmiddelen te geven, en zou dooden moest men hem de heele flesch in eens toedienen, evenzo moet men handelen in de samenleving; d. w. z. niets kapot slaan, niet alles onderste boven keeren, maar trapsgewijze doelmatige hervormingen inrichten.

Onder die hervormingen tot verbetering van den werkenden stand noemen wij: verzekering der werklieden tegen ziekte en ouderdom; regeling van den arbeid, maximum van werkuren en minimum van dagloon: inspectie der werkhuizen, uitbreiding en doelmatige bescherming der werkerssyndicaten, en bovenal handhaving van ieders politieke en burgerlijke vrijheid, en bescherming der werklieden tegen onwettelijke drukking.

Ziedaar eenige der voornaamste punten die door de liberalen zullen verwezentlijkt worden, indien zij weer regeeringspartij worden.

Ook zijn de werklieden daar innig van overtuigd; zij hebben thans ondervonden dat zij van de clericalen niets verkrijgen dan wetten, waarop het spreekwoord van toepassing is: SCHIJN BEDRIEGT.

Zij zijn dan ook dit paloeteren beu en zullen in Mei a. s. als één man stemmen voor de
LIBERALEN.

AANBEVOLEN

Op Maandag 19 Februari a. s. in den Schouwburg El-Bardo: HET VIJFDE GEBOD, politiek drama.

Op Vrijdag 23 Februari, a. s. in den Nederlandschen Schouwburg: TORTELDUIFJES en de KILOMETERVRETER.

Liberalen, op post!

Gloria Tibi, Domine

Gloria tibi, Domine!

Zij zingen luid den lof des Heeren,
Dat werk en kweekt geen pijn in 't hoofd
En op de handen ook geen weeren.

Gloria tibi, Domine!

Zij loopen barvoets zonder schoenen,
Voor de armoe deden zij hun eed,
Maar worden vetter dan kalkoenen.

Gloria tibi, Domine!

Ook werd de matigheid verkozen,
Van een glas wijn zijn zij benauwd,
Van water is 't dat zij zoo blozen.

Gloria tibi, Domine!

Zij lezen missen elken morgen,
En bidden geerne voor onz' ziel,
Als wij maar voor hun lijf en zorgen.

Gloria tibi, Domine!

Zij zien zoo geerne zijntjes. (*)
En in hun misboek vindt men soms
Portretten van lieve begijntjes.

Gloria tibi, Domine!

De biechtstoel is voor hen een feest,
Van oude wijven hoüen ze 't minst,
Van jonge meisjes wel het meeste.

Gloria tibi, Domine!

Zij houden school, en zie, zij komen
Met jongens tot een resultaat,
Dat zij bij meisjes niet bekomen.

Gloria tibi, Domine!

Indien de muren van die cellen
Eens spreken konden, o hoeveel
Toch zouden ze ons nog meer vertellen.

(*) Beeldekens.

**Geen man, geen kanon, geen cent méér
voor 't leger! Maar vele nieuwe vestingen
en forten!!!**

*Welnu men mag zeggen wat men wil,
maar menschen die vestingen en forten
kunnen maken zonder centen, dit zijn
toch nogal kleppers niet waar?*

*Zoo iets is moeilijk om te gelooven,
doch 't schijnt dat de katholieken dit nu
kunnen doen.*

*Wie kent er de Militaire servituteurs
niet? En de mannen van niemand gedwon-
gen soldaat?*

*Eh wel die roepen al van over dertig,
misschien 48 jaren: GEEN MAN, GEEN
KANON, GEENE SHAKO, GEENEN
KNOP... 'k weet niet meer wat zij
allemaal niet roepen, maar zij eindigen
toch altoos met te zeggen: GEEN CENT
MEER VOOR 'T LEGER!*

*Toen de liberalen aan het bewind waren
riepen zij zulks het hardst, en 't schijnt
dat het alsdan gemeend was, want zij
stemden altoos tegen het budget van oorlog.*

*Sedert de katholieken aan het bewind
zijn, roepen zij het nog wel eens, maar*

of het gemeend is, zie dit is wat anders, want nu vooral stemmen de katholieke vertegenwoordigers alles wat de Minister van oorlog vraagt.

Gebeurde het nu al eens dat de Minister zegde: er is eene misrekening geweest van zooveel of zooveel millioentjes, dan begon weer het deuntje van: GEEN MAN. GEEN CENT, enz. maar zij eindigden toch met de kredieten te stemmen.

Zoo ging het ook met de forten aan de Maas, Die konden gebouwd worden, o, bijna voor niet; daarenboven er werden geene manschappen meer gevraagd dan vroeger.

Daardoor begonnen zij al wat lager te zingen, maar stemden toch de millioenen. Wel is waar zegde de Minister later dat die forten niet 64 millioen maar 90 millioen zouden gekost hebben, en dan begonnen zij weer te schreeuwen van GEEN MAN enz. maar zij stemden ze om den Minister niet in den steek te laten.

En nu komt die ongelukkige geschiedenis van de forten van Antwerpen. Er zullen weer meer vestingen zijn en meer forten dan vroeger, maar daarom geene manschappen meer. En het deuntje van GEEN MAN enz. schijnt afgezongen, want zij stemmen alles wat hun gevraagd wordt zonder opmerking.

Antwerpen vraagt uitbreiding en daarom afbraak der huidige vestingen! In 1912 zegt de Minister en de jappers ook. Begrype wie kan, maar dat het volk zich zal laten bedodden, dit gelooven wij niet.

In Mei a. s. beleven wij verrassingen.

AANBEVOLEN

Op Maandag 19 Februari a. s. in den schouwburg El-Bardo: HET VIJFDE GEBOD, politiek drama.

Op Vrijdag 23 Februari a. s. in den Nederlandschen Schouw. : TORTELDUIFJES en de KILOMETERVRETER.

Liberalen, op post!

Mr Van den Broeck en den Grooten Doorsteek

Hoe komt het toch dat Mr Van den Broeck, de Vader van den Grooten

Doorsteek, sedert een paar jaar geen enkel woord meer ten voordeele van zijn grooten doorsteek heeft gesproken?

Gaat die man nu zijn kind verlooche-
nen en verstooten? of is hij misschien eerlijk genoeg — nu hij heeft ingezien dat hij zich deerlijk heeft laten beetnemen door eenige hooggeplaatste scheldeverknouiërs — om zich in den strijd liever te onthouden, dan nog verder mede te helpen aan den ondergang van Antwerpen? Dan kunnen wij hem alleen gelukwenschen voor zijne — onthoudende en zwijgende houding.

Zwijgen kan niet verbeterd worden. Als men den boel verbrod heeft.

Licht, immer Licht.

Tijdens het liberaal bestuur van 1879-1884 was het beknopt verslag der Kamer van volksvertegenwoordigers in het bereik van eenieder.

Waarom die prijs door onze clericalen zoo moest verhoogd worden?

Natuurlijk om te beletten dat de bevolking werd ingelicht over alles wat in de wetgevende kamers geschiedt.

Een ander antwoord kunnen wij er niet voor vinden.

Men moet niet zeggen, 't is uit bezuiniging; er werd te veel gegeven voor weinig geld.

Onze overtuiging is 't, dat het verslag der kamers kosteloos zou dienen uitgedeeld te worden aan alle kiezers.

Wie niet behoeft te blozen over zijne daden; wie niet bang is dat de menschen zullen redeneeren over alles wat daar verhandeld wordt; wie er geen belang bij heeft dat partijbladen verslagen mededeelen die in strijd zijn met de waarheid; wie niet bang is het licht te doen schijnen zal ook van onze meening zijn.

Doch vraagt zoo iets niet van de clericalen.

Zij hebben er belang bij dat ons volk in de onwetendheid worde gehouden. Om een goed katholiek te zijn, moet men zich als een levend lijk in hunne handen overgeven; zij zullen

voor u denken en handelen; gij moet het lijdzaam werktuig zijn in hunne handen, kortom gij moet als slaven behandeld worden.

Welnu al wie niet als slaaf wil geboekt staan; wie wil dat er een einde kome aan dien vernederenden toestand, moet met ons trachten een vrijzinnig bestuur te bekomen, onder den kreet:

LICHT, IMMER LICHT!

AANBEVOLEN

Op Maandag 19 Februari a. s. in den Schouwburg El-Bardo: HET VIJFDE GEBED, politiek drama.

Op Vrijdag 23 Februari a. s. in den Nederlandschen Schouw. : TORTELDUIFJES en de KILOMETERVRETER.

Liberalen, op post!

Wie zal ons tegenspreken

Wij kennen gemeenten waar kloosterorden het gewin ontnemen aan honderden vrouwen uit den werkenden stand. Wij kennen plaatsen waar winkeliers, herbergiers schoenmakers enz. het brood uit den mond wordt geroofd door paters, die dank zij de honderden middeltjes waarover zij beschikken om geld te slaan, aan prijzen kunnen leveren welke zelfs beneden het werktarief der gevangenhuizen staan.

En hoe komt dit? Wel paters en nonnen hebben den verkoop van aflaten; zij doen in mirakels, laten relikwieën kussen, redden tegen klinkende munt de zieltjes uit het vagevuur, grijpen in de brandkast van kwezels en kwezelaars, persen de menschelijke domheid uit tot den laatsten druppel, en grijpen tot over hunne ellebogen in 's lands schatkist.

En het volk zou zulks laten gedoogen? Het volk zou de partij blijven steunen, die zulk ongedierte onder hare bescherming neemt? Wij kunnen het moeilijk gelooven.

Wie zal leven zal zien in Mei a. s.

AANBEVOLEN

Op Maandag 19 Februari a. s. in den schouwburg El-Bardo: HET VIJFDE GEBOD, politiek drama.

Op Vrijdag 23 Februari a. s. in den Nederlandschen Schouw. : TORTELDUIFJES en de KILOMETERVRETER.

Liberalen, op post!

Waar gaan wij naartoe?

Mr. Woeste, de groene paus, zooals in den tijd minister de Smet de Naeyer, hem in volle Kamer van Volksvertegenwoordigers noemde, is ten uiterste misnoegd; de eendracht tusschen de klerikalen is om zeep.

De eene voert den oorlog tegen den Minister van Landbouw, de andere voert zelfs den oorlog tegen den Minister van Oorlog; eenige breken de boerenbonden af; de eene willen stemmen voor de nieuwe fort en andere zijn tegen die fort; daar zijn er die willen minister worden en werken om het huidig ministerie omver te werpen; voeg daarbij dat de klerikale bank van Antwerpen of te « Antwerpsche mosselbank » van antimilitarist hevig militarist is geworden en ge moet bekennen dat de klerikale boedel een boedeltje wordt, waar niet meer wijs is uit te worden en dat sire Woeste, met alle zijne knepen, niet meer in staat is om orde en tucht in zijn fanatiek leger te doen heerschen.

't Is verschrikkelijk maar 't is zoo. Ziedaar de groote partij der orde aan 't werk.

De ruzie is in 't huishouden; ja wij herhalen het de eendracht is om zeep, ne goede schok en de heele klerikale winkel valt in duigen. Dat weet, Sinjeur Woeste dat weten wij, dat voelt eenieder en 1906 zal de overwinning zien van de vrijzinnige gedachten en

de val van het fanatiek klerikaal ministerie welke sedert 1884 het bewind in handen heeft.

Een wel (?) opgevoed man!

«Gij hebt er niets dan bucht»
(Mr Ed. Coremans, zitting van den Gemeenterand van Antwerpen, van 24 November 1905). Met die woorden bedoelde spreker de vier duizend stadsbeambten, die in de burelen van het stadhuis en in de andere openbare diensten werkzaam zijn.

Dat Mr Coremans geen woord meent van de belediging welke hij naar het hoofd dier bedienden werpt, gelooven wij heel graag. Dat hij onze vrienden, nuttige ambtenaars beschimpt en hoont zijn wij al jaren van hem gewoon. Maar dat wij dit zoo maar geduldig van hem moeten aannemen, zie dat is eene andere zaak. Als men eene stad of een land moet helpen besturen met lastertaal of gewaagde kwinkslagen, dan moet die medehulp veeleer kwaad dan goed stichten. Wij hebben ernstige mannen daartoe noodig, maar geene hansworsten.

En nu van bucht gesproken, welke benaming zal M. Coremans, hij die deftige burgers aldus uitscheldt, geven aan zekere kloosterlingen en broekens, die door het gerecht gestraft en geschandvlekt worden, om zich op onschuldige kinderen aan de walgelijkste misdaden plichtig gemaakt te hebben?

Een goede raad, M. Coremans, laat eerlijke burgers met vrede, en vindt ge een onweerstaanbare lust uw keurigen woordenschat te verspreiden, bedeel er dan eene andere soort van menschen mee.

AANBEVOLEN

Op Maandag 19 Februari a. s. in den Schouwburg El-Bardo: HET VIJFDE GEBOD, politiek drama.

Op Vrijdag 23 Februari a. s. in den Nederlandschen Schouw. : TORTELDUIFJES en de KILOMETERVRETER

Liberalen, op post!

Rond het afsterven van den aartsbisschop Goossens.

Sedert eenige dagen werden de menschen doorgezaagd met het aanhoudend luiden der klokken, eenieder vroeg zich af: wanneer zal dit eindigen?

Gelukkig heeft dit opgehouden nu de man ter aarde is besteld.

Doch zooals het gewoonlijk gaat, werden er links en rechts nog al opmerkingen gemaakt. Zoo b. v. hoorde wij een gesprek, waaraan verscheidene menschen deelnamen en die vroegen:

Maar zou de aartsbisschop dan toch zoo'n groote zondaar geweest zijn, dat men er in alle kerken moest voorbidden? Immers overal werden diensten gecelebreerd voor zijne ziele zaligheid, of, sprak een ander, is het misschien uit blijdschap dat er zoo aan het zeel getrokken wordt, omdat de dood van Goossens, gelegenheid geeft aan anderen om weer eene sport hooger te klimmen?

Wie weet? Het spreekwoord heeft soms wel gelijk:

De ééne zijne dood

De andere zijn brood!

Wat wij echter het sappigste vonden was het gesprek van twee vrienden, Spiegels en Huibrechts.

Zij spraken over den vermoedelijken opvolger van den aartsbisschop, en Huibrechts zegde:

Ik verwed een rondken, dat met het huidig ministerie, de opvolger van den aartsbisschop weer nen japneus zal wezen, waarop al de omstaanders in eenen lach schoten.

Wij twijfelen geenszins of die zal zijne wedding winnen.

Wat denkt de lezer er van?